

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף יא

עד כאן מידת בינונים: המפחדים מהמיתה באומרם 'כי מחר נמות', אבל מידת רשעים שאינם מפחדים באומרם 'והיה כזה יום מחר גדול יתר מאד', ובגללם מגיעה צרה עד שנאסף מפניה הצדיק בכדי שלא יצטער בצרה.

וכיפר עליו מאשר חטא על הנפש: הנזיר אסור ביין ואסור להיטמא למתים. נזיר שנטמא צריך להביא קרבנות ועל כך נאמר ו'כיפר עליו מאשר חטא על הנפש'. הדבר צריך ביאור שהרי הוא לא הרג אף אחד?

רבי אליעזר אומר נקרא קדוש: כי בגלל התענית מתמקדים עוונותיו. לדעת רבי אליעזר 'מאשר חטא על הנפש' מתפרש על הטומאה שהוא נטמא בה (= דסאיב נפשיה). ואילו לדעת שמואל הנזיר 'קדוש' (בגלל) גדל פרע שער ראשו' שהשיער שלו קדוש ואסור בהנאה.

כאילו קדוש שריו בתוך מעיו: כלומר כאילו מעיו הם דבר קדוש שאסור להכחישם בתענית.

הגמרא מחלקת בין אדם שיכול לצער את עצמו שאז הוא נקרא קדוש, לאדם שלא יכול שאז אסור לו להתענות כאילו מעיו קדושים.

האי בר בי רב... ליכול כלבא לשירותיה: תלמיד שמתענה, שיאכל הכלב את סעודתו. כלומר שהתענית לא מועילה לו, אלא כאילו שלא אכל משום שאין לו מה לאכול.

אין תענית ציבור בבל אלא ט' באב בלבד: כלומר שאין שום תענית שמתחילה מהלילה ואסורה בנעילת הסנדל, אלא רק ט' באב בלבד. (ותוס' ביאור שאין תענית ציבור בבבל משום שיש להם הרבה גשמים).

שממעט במלאכת שמים: שנחלש מחמת התענית ואינו יכול ללמוד תורה.

(המשך בדף הבא ↓)

אמר רבי זעירא אמר רב הונא, יחיד שקיבל עליו תענית: שאמר 'הרי אני יושב בתענית למחר', אפילו אכל ושתה כל הלילה עד עמוד השחר, למחר אומר 'עננו' בתפילתו.

ואם לא אכל במוצאי התענית, אלא לן בתעניתו כלומר שהלך לישון כל הלילה לשם תענית עד הבוקר, למחר אינו יכול לומר 'עננו' אפילו קודם שיאכל, לפי שאין הלילה נחשב לו לשם תענית.

רב יוסף מסתפק בביאור דברי רב הונא (= לן בתעניתו...!): האם רב הונא סובר שהוא לא אומר 'עננו' משום שאי אפשר לקבל תענית לשעות אלא רק ליום שלם, כלומר שקבלת תענית היא בזמן המנחה שאז אדם מקבל על עצמו להתענות למחר, וזה שלן בתעניתו באמת היה בדעתו לאכול שעה או שעתיים לאחר הלילה, אלא שאח"כ נמלך בדעתו והחליט לישון כל הלילה לשם תענית, וא"כ נמצא שהוא לא קיבל עליו כלל להתענות בלילה של מוצאי התענית (שהרי הוא לא קיבל על עצמו תענית בזמן מנחה), אלא שהחליט להמשיך להתענות בלילה 'תענית שעות', וזו אינה תענית כלל ואם הוא רוצה לאכול הרשות בידו.

או שרב הונא סובר שאפשר לקבל תענית לשעות, ובאמת לאחר שהוא קיבל על עצמו להמשיך להתענות בלילה אסור לו לאכול, אלא ש'תענית שעות' אינה חשובה כ"כ שצריך לומר בה 'עננו'.

אביי פושט את הספק: רב הונא סובר שאפשר לקבל 'תענית שעות', והמתענה לשעות אומר 'עננו', אלא שהמקרה של רב הונא הוא שונה - שהוא בכלל לא קיבל על עצמו אתמול בשעת מנחה להתענות בלילה של מוצאי התענית (בשונה מהמתענה לשעות שכן מקבל עליו זאת קודם התענית), ולכן אין תעניתו חשובה שיאמר בה 'עננו'.

קנקנים של נכרים: האם מותר להשתמש בקנקנים מחרס שהשתמשו בהם נכרים לייין נסך? (= כלי חרס בולעים את היין הנמצא בתוכם).

במה שימש משה כל שבעת ימי המילואים? ימי המילואים הם הימים שלאחר גמר מלאכת המשכן, והקב"ה ציווה למשה לחנוך את המשכן בימים אלו ע"י הקרבת קרבנות. בימים אלו משה היה 'הכהן הגדול' ואהרון ובניו 'הבעלים' של הקרבנות. לגבי אהרון נאמר שהוא לבש בגדי כהונה באותם הימים, אבל לגבי משה לא נאמר מה הוא לבש, ולא מסתבר שהוא לבש בגדי חול.

(המשך בדף הבא ↓)

קנקנים של נכרים לאחר 12 חודש מותרים: שלאחר ששהו שנים עשר חודש הלך מהם הטעם של היין נסך ומותרים אפילו ללא עירוי מים, אבל בתוך שנים עשר חודש מותרים רק לאחר שנותרים בהם מים שלושה ימים מעת לעת ומחליפים את המים כל מעת לעת.

בחלוק לבן: מפשתן שהיה עשוי לשם כך. **בחלוק לבן שאין לו אימרא:** שאין לו שפה, שכל החלוק היה ארוג מחוט אחד ולא היו בו תפירות כלל, כדי שלא יחשדו בו שהחביא והוציא באותה שפה מעות של הקדש. (וכל זה משום שנאמר "וְהִיְתָם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל").